

General

Mohamed EL-GAMASY,
zamenik predsednika vlade i
ministar rata Egipta

VOJNA STRATEGIJA OKTOBARSKOG RATA IZ 1973. GODINE

*Izlaganje na Međunarodnom simpozijumu
o oktobarskom ratu 1973. godine, na Kairskom
univerzitetu oktobra 1975. godine.*

1. — Čini mi zadovoljstvo što mogu pozdraviti ovaj simpozijum i govoriti o strategiji oktobarskog rata iz 1973. godine, i o događajima na ovom delu sveta. Iako strateški pogled na ovaj rat nužno nameće diskusiju o ratnoj strategiji na oba fronta — egipatskom i sirijskom frontu — razgovori na ovom simpozijumu biće ograničeni samo na egipatski front.

2. — Istina je da se o ovom ratu, i pored svih članaka i materijala koji su do sada o njemu napisani, još uvek moraju voditi diskusije s obzirom na strateške promene do kojih je došlo u ovom delu sveta, zbog naučne osnove i teorije na kojima je rat bazirao, koji zahteva dublje razmišljanje i razmatranje, a i zbog novih iskustava — pouka i vojnih metoda koji su u njemu primenjivani. Sve to zaslužuje razmatranje i ocenjivanje.

3. — Ovaj rat je ugrozio brojne teorije i doktrine i savladao mnoge prepreke i probleme. Na strateškom nivou razdrmao je teorije

i doktrine kojih se Izrael držao, raspršio izraelsku »teoriju o bezbednosti« i njihovu »teoriju o preventivnom ratu«. Na taktičkom i operativnom nivou savladane su najkomplikovanije vodene prepreke, razbijena najjače organizovana odbrana tokom koje su vođene borbe snagama veličine, vrste i naoružanja kakvo nikada do tada nije upotrebljeno u ovom regionu. Na strateškom, operativnom i taktičkom nivou postignuto je iznenađenje uspešnim obmanjivanjem jednog od najsavremenijih i najsavršenijih obaveštajnih sistema na svetu. Na moralnom planu, ovim ratom nadoknadili smo poraz sa svim njegovim surovim dimenzijama koji smo doživeli — u junskom ratu iz 1967. godine.

4. — Svoje izlaganje podeliću na tri dela:

a) Vojna strategija Izraela,

b) Vojna strategija Egipta u oktobarskom ratu 1973. god. i

c) Rezultati i strateške pouke iz rata.

5. — Dublje razmatranje vojne strategije Izraela jasno nam pokazuje da je međunarodni cionizam postavio sebi određeni politički cilj za čije je postizanje stvorio državu Izrael da bi, prisustvom takve jevrejske države u regionu Bliskog istoka, mogao da okupi Jevreje iz čitavog sveta unutar najvećih mogućnih granica kojih bi se mogao dočepati kako bi zagospodario arapskim regionom i na taj način stekao značajan status u međunarodnim okvirima.

6. — Da bi postigao ovaj cilj, cionizam je zacrtao i glavne linije svoje stabilne politike o Izraelu a to su:

a) Postepena geografska ekspanzija na štetu arapskih teritorija;

b) Održavanje nadmoćnih oružanih snaga kao sredstva za stvaranje postavljenog cilja;

c) Čvrsto vezivanje za jednu veliku silu koja bi bila saveznik (garant) i koja bi potpomagala u postizanju ciljeva prema fazama;

d) Slabljenje i disperzija arapskog potencijala.

7. — Za postizanje ovog posljednjeg cilja Izrael je od svog formiranja neprekidno usmeravao svoje agresivne namere protiv Arapa postavljanjem ciljeva koji su trebali da budu ostvarivani prema fazama i na svakom nivou, računajući sa unutrašnjom situacijom u arapskom svetu i uopšte stanjem na međunarodnom planu.

8. — Cionistički mentalitet izmislilo je i vojnu teoriju koju je nazvao »teorija o bezbednosti (odbrani) Izraela«. To je u stvari bio samo plašt za postizanje ekspanzionističkih ciljeva Izraela, odnosno sredstvo za obmanjivanje svetskog ja-

vnog mnjenja i sredstvo za primoravanje Izraelaca da prihvate upuštanje u uzastopne vojne avanture.

9. — Želeo bih da ovde objasnim da je »upotreba vojne sile (oružanih snaga)« u ovoj teoriji predstavljala kamen temeljac. Izrael je primenu svoje strategije zasnivao na tri glavna načela: ofanzivna dejstva, munjeviti rat (blickrig) i prenošenje borbenih dejstava na neprijateljsku teritoriju pod geslom tzv. preventivnog rata, sve s ciljem ostvarivanja ekspanzionističkih ambicija. Eto zbog čega je izraelska armija u osnovi bila organizovana kao udarna snaga zavisna od ratnog vazduhoplovstva i oklopnih snaga.

10. — Posle janskog rata iz 1967. godine, u kome su se Izraelci dočepali Sueckog kanala, reke Jordana i Golanskih visova, Izrael je bio primoran da obezbeđuje i brani znatno proširenu teritoriju i da se sučeljava sa protivnikom na znatno izduženim linijama. Stekao je i znatno duže komunikacijske linije. Došlo je do strategijske situacije koja mu je nametnula posebno vojno opterećenje. Radi zadržavanja okupiranih arapskih teritorija, smatrao je da granica iz 1967. godine — Suecki kanal na egipatskom frontu — predstavlja najbolju garanciju za bezbednost Izraela. Izgradnja stalnih (statičkih) odbrambenih položaja bila je znak početka mnoštva vojnih i strategijskih grešaka Izraela.

11. — Kako se egipatski front sa vojničke tačke gledišta nije smirivao ni posle janskog rata — kao što se, uostalom, i očekivalo — Egipat je počeo da vodi protiv Izraela dvogodišnji rat iznuravanja — tokom koga je egipatska vatrena moć bila izvanredna u nanošenju velikih gubitaka u živoj sili izra-

elskih snaga. Izraelci su reagovali gradnjom utvrđenja (utvrđenih objekata), odbrambenih položaja i prepreka, visokih pešćanih bedema, i uspostavljanjem odbrambenog sistema koji su nazvali »utvrđena linija Bar-Lev«, čvrsto ubeđeni u neprobojnost te linije.

12. — Greške Izraelaca na vojnom planu povećavale su se zbog uticaja pobede koju su postigli u junskom ratu 1967, pobede koju su ostvarili zbog naših grešaka, a ne nekakve njihove posebne sposobnosti.

U glavama i etici izraelskih komandanata, odnosno njihovih komandi, duboko su bila usađena izvesna shvatanja kojih su se čvrsto držali kao:

a) Nesposobnost Egipta da preduzme bilo kakvu opštu ofanzivu, bilo kakav pokušaj da zakorači na istočnu obalu kanala. To je bila greška u razmatranju i proceni vojnog potencijala Egipta. Nema boljeg dokaza za to nego što je bio potpuni neuspeh Izraela u sukobu sa egipatskim snagama u oktobarskom ratu 1973. godine.

b) Shvatanje Izraela da je bila nemogućna koordinacija i sadejstvo arapskog napada na više od jednog fronta. To je bila strategijska greška, a kao posledica te greške došlo je do poremećaja strategijske ravnoteže na štetu Izraela i njegovo izlaganje ogromnim gubicima.

c) Fatalna arogancija kojom su bili zahvaćeni izraelski rukovodioci, shvatanje da oni raspolažu apsolutnom nadmoćnošću i da Egiptu ne preostaje ništa drugo do da se potčini izraelskim uslovima.

13. — *Vojna strategija Izraela na egipatskom frontu pre 1973. godine*

Vojna strategija Izraela na egipatskom frontu pre oktobra 1973. godine bazirala se na sledećim pretpostavkama:

— izraelska vojna nadmoćnost, koja je odvrćala Egipat od pomisli da otpočne rat i koja je kod nas stvorila osećanje nemoći u pogledu sukoba sa izraelskim oružanim snagama;

— Suecki kanal je predstavljao najpogodniju »bezbednu granicu« — uzimajući, naravno, kanal kao jedinstvenu prepreku te vrste, koja olakšava odbranu i čini nemogućnim napad egipatskih snaga;

— osujetiti naše pripreme za napad preduzimanjem preventivnog napada na prvi znak o egipatskim ofanzivnim namerama, koji bi se, u osnovi, oslanjao na nadmoćnost vazduhoplovnih snaga, njihovog »produženog oruđa« i sredstva odvrćanja;

— Izrael se oslanjao i na svoje oklopne snage i avijaciju za neposrednu podršku, čija je namena uništavanje svih egipatskih snaga koje bi pokušale da forsiraju kanal, ili pak onih koje bi eventualno uspele da pređu kanal;

— saglasno teoriji o »bezbednoj granici«, Izrael je koncentrisao napore na kontrolu tesnaca u području Šarm El Šeik-a radi obezbeđenja pomorskog puta u Crveno more;

— sve navedeno garnirano je i izvrsnim obaveštajnim sistemom, sposobnim da otkrije svaku ofanzivnu nameru pre nego što ona otpočne da se realizuje, obezbeđujući dovoljno vremena za borbenu gotovost, stupanje u borbu, koncentraciju snaga i ostvarenje mobilizacije — primenom efikasnog sistema o totalnoj mobilizaciji.

To su bile osnove na kojima je bazirala strategija Izraela i metod koji su Izraelci primenjivali posle 1967. godine.

Za čitavo vreme posle janskog rata sve do 1973. godine Izrael je odbijao sve predloge za miroljubivo rešenje krize jer je bio opijen pobedom od 1967. godine. Oslanjao se na svoje vojničke sposobnosti u vezi sa agresijom protiv svojih arapskih suseda, koristeći se ponekad svojim oružanim snagama radi postizanja političkog i moralnog deterenta. Lansirao je dobro smišljene propagandne kampanje širom sveta — tvrdeći da su Arapi obični lenjivci i da oni sa Egiptom na čelu neće nikada više dići glavu. Na taj način Izrael je zatvorio sva vrata za bilo kakvo pravedno miroljubivo rešenje sukoba. Prema tome, rat je postao neizbežan, pa nam nije ništa drugo preostalo nego da počnemo rat.

VOJNA STRATEGIJA EGIPTA PRE OKTOBARSKOG RATA IZ 1973. GODINE

14. — *Karakter i vrsta rata*

a) Iako je naš rat sa Izraelom bio pravedan rat — s obzirom da smo ga preduzeli radi povratka naših teritorija — ipak ograničenja i restrikcije u oružanom sukobu našeg savremenog doba nikada nisu zanemareni. Bio je to rat koji je izbio u veoma složenim međunarodnim uslovima, stvorenim pod uticajem nuklearne ravnoteže i politike detanta između dve supersile, koji su, u stvari, doveli do izvesnog opuštanja — sa vojničke tačke gledišta — u ovom regionu, uporedo sa kontradiktornim političkim i stratejskim interesima tih sila u rejonu sukoba.

Bilo je, prema tome, potrebno — s obzirom na ovu koncepciju — primeniti visoku strategiju, preduzeti dobro izmerene korake i definisati efekte i reperkusije rata i u regionu arapskih zemalja i u svetu uopšte, nakon što je međunarodna situacija nametnula određeni metod u vezi sa usmeravanjem oružanog sukoba u ovom regionu, ograničavajući njegov opseg i vid.

b) Saglasno tome, planiranje za oktobarski rat 1973. godine bilo je koncipirano na osnovu pretpostavke da je to lokalni rat u kome bi bila upotrebljena samo konvencionalna oružja; da bi trebalo da ima odlučujuće stratejske ciljeve — remećenja ravnoteže u ovom regionu, potresanja i raspršivanja izraelskih teorija i stratejskih stavova; da bi taj rat trajao duže radi omogućavanja intervencije ostalih arapskih potencijala kako bi i oni doprineli efektima ukupnog rezultata.

c) Za postizanje navedenih ciljeva jedan od najvećih stratejskih zahteva bilo je ugrožavanje izraelske teritorije. To je trebalo da se izvede vojnom akcijom, čiji bi cilj bio nanošenje neprijatelju najvećih mogućnih gubitaka kako bi se konačno uverio da bi dalje zadržavanje zauzetih teritorija bila previsoka cena za njega. Kao posledica toga, njegova teorija o bezbednosti (odbrani) — izgrađena i zasnovana na moralu, političkom i vojnom teroru — ne bi više predstavljala svojevrstni oklop koji bi ga štitio i sada i u budućnosti.

15. — *Glavna gledišta na kojima je građena ratna strategija*

Posle kratkog osvrta na karakter i vid lokalnih ratova u savremeno doba, objasniću glavna gle-

dišta na kojima je građena egipatska strategija za oktobarski rat 1973. godine. Želeo bih da odmah u početku podvučem da je to bila čista egipatska strategija — strategija koja nije uvezena ni sa Istoka ni sa Zapada, nego stvorena na bazi surove stvarnosti u kojoj su se našli i živeli Egipat i ostale arapske nacije posle poraza u junu 1967. godine. Ona je bila pothranjivana i obogaćivana sistematskim praćenjem i korišćenjem naučnog i tehnološkog razvoja i dostignuća na međunarodnom vojnom planu i formulisana krvavim naporima, znojem i poukama iz prethodnih ratova. Biće dovoljno da navedemo samo *četiri osnove na kojima je građena egipatska vojna strategija*.

Prva osnova: Pouke iz poraza u junskom ratu 1967. godine.

U tom ratu nismo raspolagali opštom nacionalnom strategijom potrebnom za postizanje ravnoteže i koordinaciju političkih ciljeva zemlje i njenih mogućnosti na vojnom planu. U stvari, oružane snage naše zemlje bile su iznenađene političkom odlukom o kojoj one nisu bile prethodno obavешtene. Izvršenje dobijenog naređenja jednostavno je predstavljalo običnu vojnu demonstraciju potrebnu za podršku političke odluke. Oružane snage su bile primorane da se koncentrišu na Sinajsko poluostrvo ne znajući ništa o željenom strategijskom cilju. Kao posledica toga izgubile su ravnotežu i pre početka rata. Takođe smo izgubili i podršku međunarodnog javnog mnjenja koje se okrenulo protiv nas. Kada je izbio rat, akcije vrhovne vojne komande bile su izolovane od političkih odluka, tako da se nisu mogle prilagoditi ratnim situacijama. Prema tome, oružane snage su postale jedna od žrtava poraza u ra-

tu juna 1967. godine, a ne jedan od uzroka toga poraza.

Sve se to moglo izbeći i pre rata u oktobru 1973. godine. U ovom ratu po prvi put je koncipirana sveopšta nacionalna vojna strategija, u kojoj su oružane snage imale glavnu ulogu uz pomoć i podršku ostalih izvora moći.

Najizrazitije obeležje ovog poslednjeg rata bilo je, možda, u tome što su planiranim i koordiniranim političkim akcijama pripremljeni povoljni međunarodni uslovi — i među arapskim svetom i na međunarodnom planu uopšte za početak vojne akcije. Istovremeno, vrhovna vojna komanda predložila je političkom rukovodstvu tri mogućna datuma za početak rata u 1973. godini. Istom takvom umešnošću vođena je i politika tokom rata radi konsolidovanja vojne akcije i korišćenja rezultata posle završetka rata.

Druga osnova: Razbijanje izraelske teorije o bezbednosti.

a) Druga osnova u egipatskoj strategiji bila je potreba za razbijanjem izraelske teorije o bezbednosti, teorije koja je zavisila od praktičnog i moralnog deterenta i od održavanja bezbednih granica na Sueckom kanalu. Prema tome, morali smo:

— doneti početnu odluku o upotrebi oružanih snaga, budući da je ispaljivanje prvog hica značilo preduzimanje praktičnog ugrožavanja moralnog deterenta neprijatelja. Dalje, sveobuhvatni napad — a ne rat iznuravanja — podrazumevao je nanošenje poraza metodu praktičnog deterenta;

— što se tiče izraelskih »bezbednih granica« u zoni Sueckog kanala, morali smo da izvršimo proboj i da uništimo utvrđene linije odbrane koje su Izraelci izgradili — bez obzira na sve prirodne ili veš-

tačke prepreke koje su postavili i bez obzira na žrtve koje bismo podneli.

b) U svojoj primeni izraelska teorija je bila zavisna od mnoštva elemenata moći čije efekte smo morali da neutrališemo ili da svedemo na nulu. Bilo je, takođe, i slabosti koje smo morali da iskoristimo:

— lišiti Izraela mogućnosti da izvrši prvi udar time što bismo prvi napali i iskoristili tu prednost;

— paralisati ili oslabiti efikasnost njegovih nadmoćnih vazduhoplovnih snaga aktiviranjem moćnog sistema PVO u sadejstvu sa našim ratnim vazduhoplovstvom;

— paralisati i snažne oklopne snage koje su bile pripremljene za uništenje naših snaga ukoliko bi uspele da forsiraju Suecki kanal. To bismo postigli upotrebom pešadije naoružane velikim brojem pt-oruđa, potpomognute koncentracijom artiljerijske vatre u početnoj i kritičnoj fazi, obezbeđujući na taj način izvođenje borbenih dejstava združenih snaga svih rodova tokom čitavog rata;

— sprečiti dolazak njegovih rezervi iz pozadine, nametnuti disperziju njegovih napora i posejati paniku duž komunikacijskih linija u svim pravcima — uvođenjem u akciju naših komandosa.

c) Koordinacija i sadejstvo vojnih akcija između Egipta i Sirije imali su za cilj da se neprijatelj primora da rasepka svoje napore na dva različita fronta i da rastresito rasporedi svoje snage na širokom egipatskom frontu.

d) Budući da je uspeh izraelske teorije zavisio od blagovremenih obaveštajnih podataka o našim ofanzivnim namerama, morali smo da učinimo sve što je bilo moguće radi obmanjivanja njegove oba-

veštajne službe i postizanja iznenađenja.

e) Morali smo da smanjimo važnost izraelskog vojnog prisustva u Šarm El-Šajku, blokiranjem njegovih pomorskih komunikacija kod Bab El Mandeba.

f) Sem toga, egipatska strategija se koncentrisala na iskorištavanje mnogobrojnih prednosti egipatskih oružanih snaga i slabosti Izraela, od kojih su najvažnije: ograničeni ljudski potencijal kome je trebalo da nanesimo najveće moguće gubitke i taština Izraelaca — koja nam je pomogla u više slučajeva.

Treća osnova: *Priprema zemlje za rat.*

Vodeći činilac u ovom slučaju predstavljala je priprema oružanih snaga za rat.

Naš glavni i jedini problem bilo je naoružanje. Imali smo na raspolaganju samo jedan izvor za snabdevanje oružjem: Sovjetski Savez. On je imao svoju politiku i strategiju za ovaj region, pa prema tome i svoj kriterij u vezi sa našim snabdevanjem naoružanjem, koji je svakako uticao na kvantitet, kvalitet i vreme isporuke tog naoružanja.

Proučavanjem situacije došli smo do zaključka da nam ne preostaje ništa drugo nego da se borimo oružjem, municijom i borbenom opremom kojom smo raspolagali, i da razumno planiranje, odvažno izvršavanje planova, pravilna upotreba naoružanja i visoki moral budu kompenzacija za nedovoljne materijalne mogućnosti.

Izrael se prevario u svojim proračunima i u vezi sa ovim pitanjem. Pogrešno je proračunao da će nas odricanje usluga sovjetskih stručnjaka, do koga je došlo 1972. godine, učiniti nesposobnim za borbu i da Egipat ne može da otpočne rat pre nego što dobije nekakav

savršeniji tip aviona kako bi stvorio ratno vazduhoplovstvo ravno-pravno nadmoćnom RV Izraela. Mi smo servirali ovu pogrešnu procenu izraelskoj obaveštajnoj službi kao sastavni deo našeg plana obmanjivanja.

Četvrta osnova egipatske strategije: *Uloga arapskih potencijala.*

Egipatska vojna strategija bila je izgrađena osloncem oružanog sukoba na vlastite mogućnosti zemlje, u sadejstvu sa Sirijom, budući da je samostalno vođenje borbenih dejstava nudilo šansu za iskorištavanje svih naših potencijala.

16. — Na bazi ovih osnova i drugih pretpostavki, pogleda i načela bila je koncipirana strategijska koncepcija o ratu na egipatskom frontu, i to u koordinaciji i sadejstvu sa sirijskim frontom.

17. — Rat je otpočeo našom inicijativom 6. oktobra 1973. godine i u njemu su vođene mnoge borbe na koje je teško osvrtni se ovom prilikom.

Ostaviću to specijalizovanim diskusijama koje ćete voditi na ovom simpozijumu. Međutim želeo bih da vam ukažem na neke činjenice:

a) Planiranje i izvođenje operacija, odnosno rata uopšte bili su čisto egipatski.

b) Ušli smo u rat sa saznanjem da Izraelci raspolažu nadmoćnošću u vazduhu s obzirom na vrste aviona.

c) Ušli smo u rat svesni da se forsiranje Sueckog kanala — jedinstvene vodene prepreke — s obzirom na njegove tehničke karakteristike, smatralo najkomplikovanijom operacijom; da je paljenje nafte koju bi Izraelci rasuli duž kanala predstavljalo novu prepreku; da su peščani bedemi predstavljali treću prepreku, a utvrđeni položaji odbrambene linije Bar-

-Lev četvrtu. Međutim, uspeh ovog poduhvata je bio neizbežan, iako je mnogima izgledalo da nije u granicama naših mogućnosti.

d) Borbena dejstva odlikovala su se efikasnošću izvođenja, pravilnom upotrebom komplikovanih oružja, odvažnošću egipatskih vojnika, primerima dobrog rada komandanata, odnosno njihovom inicijativom i elastičnošću.

STRATEGIJSKI USPESI I POUKE IZ OKTOBARSKOG RATA 1973. GODINE

Prvo: *Strategijski uspesi*

1. — Cilj Izraela u ovom ratu bio je da spreči egipatske snage u forsiranju Sueckog kanala i da uništi svaku jedinicu koja bi uspela da pređe kanal, odnosno da nanese poraz egipatskim snagama kako bi uspeo da natera Egipat da se povinuje političkim uslovima koje bi postavio. Niko u Izraelu nije sumnjao u to, a i mnoge zemlje u svetu bile su istog mišljenja.

2. — Naš cilj je bio da raspršimo izraelsku teoriju o bezbednosti, da nanесemo poraz glavnoj koncentraciji izraelskih snaga na Sinaju i da mu nanесemo najviše moguće gubitke kako bismo ga ubedili da nastavljanje okupacije naših teritorija za Izrael znači plaćanje visoke cene.

Mogli bismo se ovde zapitati: da li je Izrael uspeo da ostvari svoje strategijske vojne ciljeve u ovom ratu ili ne?

Odnosno, da li je Egipat uspeo da ostvari svoje strategijske ciljeve?

3. — Naše snage su forsirale Suecki kanal, uništile utvrđene objekte na odbrambenoj liniji Bar-Lev, nanele vojni poraz glavnoj koncentraciji izraelskih snaga na

Sinaju i teške gubitke, čime su primorale neprijatelja, po prvi put u svojoj istoriji, da se povuče pod pritiskom oružanih snaga Egipta. Kao rezultat ovog rata došlo je do promene strategijske ravnoteže na ovom regionu.

4. — Izraelska teorija o bezbednosti bila je raspršena. Sem toga, pokazalo se da je izraelska koncepcija o bezbednoj granici bila pogrešna i da je predstavljala uzrok zategnutosti na ovom regionu. U 1967. godini, sa granica koje je smatrao nesigurnim, Izrael je pošao u rat i postigao pobjedu, dok je 1973. godine doživio poraz na egipatskom frontu, i to na granicama koje je smatrao sigurnim. Ova teorija podseća nas, bez sumnje, na teoriju o životnom prostoru koju je usvojio i propagirao Hitler, koja je bila osuđena na neuspeh u drugom svetskom ratu i koja je dovela do raspadanja nacističke Nemačke.

5. — Ovaj rat bio je pravi šok za izraelsku javnost, koja je izgubila poverenje u svoje vođe, u svoju armiju i u politiku svoje vlade koja je propovedala ekspanzionizam, silu i nametanje stanja svršenog čina Arapima. U oktobarskom ratu 1973. godine, Izrael je imao više gubitaka u ljudstvu nego u tri prethodna rata zajedno. Vreme je već da Izrael preformuliše svoje principe i svoje teorije na novim osnovama u svetlosti rezultata poslednjeg rata.

6. — Kao rezultat ovog rata, Egipat i arapske zemlje povratile su svoju čast i ponos. Sem toga, Egiptu i arapskoj zajednici svanula je zora. Povratila im se snaga i ponos. Egipat je izašao iz rata sa poverenjem u sebe, sa poverenjem u sadašnjost i budućnost. Arapi su takođe ponovno stekli samopoštovanje i poštovanje sveta.

7. — Na kraju, na međunarodnom planu od oktobra 1973. godine pa do danas svet je počeo da revidira svoje proračune i gledišta prema ovom regionu uzimajući u obzir strategijsku ravnotežu, odnosno realnost koju je nametnuo ovaj rat u korist legitimnih prava arapskih zemalja.

Drugo: *Strategijske pouke iz oktobarskog rata.*

Bio je to jedan od najvećih regionalnih ratova koji je vođen u uslovima postojanja međunarodnog detanta, rat u kome su angažovane najveće koncentracije trupa i oruđa, i najsavremenija mogućna oprema kakva u čitavoj vojnoj istoriji nije bila viđena u ovom regionu. Rat se odlikovao širokom upotrebom raketa koje su se pokazale odličnim — na zemlji, na moru i u vazduhu, odnosno dejstvima PVO a i elektronskim i protivelektronskim merama.

Oktobarski rat 1973. godine dao je mnogobrojne i vrlo korisne vojne pouke iskustva.

Izneću samo najvažnije:

1. — Savremena vojna istorija svedoči da je moguće postići iznenađenje i u pustinji. U oktobarskom ratu 1973. godine postigli smo iznenađenje i pored ogromnog razvoja i postojanja savremenih sredstava za osmatranje i obaveštajno-izviđačku delatnost. To nam potvrđuje da se iznenađenje može postići i u savremenom ratu.

2. — Savremena borba i dalje se karakteriše kao borba združenih jedinica u kojoj sadejstvuju svi rodovi u ostvarivanju cilja, odnosno u izvršenju zadatka. Sada je već jasno da je izraelsko oslanjanje samo na tenkove bilo uzrok neuspeha u mnogim borbama. Koncepcija o združenim dejstvima jedinica na egipatskoj strani omogućila je postizanje odličnih rezultata na tak-

tičkom nivou. Isto tako, sadejstvo svih vidova oružanih snaga doprinelo je postizanju uspeha na operativnom i strategijskom nivou.

3. — Uprkos nadmoćnosti izraelskog RV i i u kvalitativnom i u kvantitativnom pogledu — ono ipak nije bilo u stanju da postigne nadmoćnost u vazduhu u uslovima kada se sukobilo sa snažnim sistemom PVO. Ratno vazduhoplovstvo će i dalje imati vodeću ulogu u oružanim sukobima, pri čemu će dolaziti do većih i jačih sukoba između njega i sredstava i sistema PVO, s obzirom na strahovit razvoj vazduhoplovnih snaga i sredstava elektronskog rata.

4. — Protivtenkovske rakete potvrdile su svoju efikasnost u borbenim dejstvima protiv tenkova na kopnu. Uspele su da ih unište u veoma velikom broju. Sve to navodi na razmišljanje o mogućnoj ulozi tenka u savremenoj borbi. Nema sumnje da će tenk imati vodeću ulogu u okviru kopnenih snaga iako će se borba između njega i pt-oruđa nastaviti i ubuduće kao što je bilo i u prošlosti.

5. — Lokalni rat u naše, savremeno doba postao je veoma skup — ako se imaju u vidu ulaganja i gubici u živoj sili i u tehnici.

Rezultati rata nametnuli su potrebu ponovnog sagledavanja i revizije stope potrošnje koja je potrebna za popunu municije, opreme i ljudstva. S obzirom na američki strategijski vazdušni transport (air-lift) materijala i opreme Izraelu za vreme rata — koji je iznosio više od 22.000 tona vojne opreme — situacija za Izrael je bila drukčija. Ograničenja koja su nam bila nametnuta zbog orijentacije snabdevanja samo iz jednog izvora ukazala su na veoma značajnu pouku. Naime, konstatovali

smo potrebu za diverzifikovanjem izvora snabdevanja oružjem (raspolaganjem većim brojem izvora za snabdevanje) i potrebu za razvojem većih sopstvenih vojno-industrijskih potencijala.

6. — Oktobarski rat 1973. godine potvrdio je da pored, kao prvo i pre svega, zavisi od ljudskog faktora, od ljudi koji veruju u cilj rata, u njegovu opravdanost, od ljudi koji su osposobljeni za uspešno obavljanje svoga posla. Tako se pokazalo u ovom poslednjem ratu kada je egipatski vojnik oktobra 1973. godine, čvrsto ubeđen u ciljeve rata, dobro pripremljen i stručno osposobljen, uspeo da rasprši atmosferu koja je okružavala izraelskog vojnika, pokazujući na taj način da je to bilo samo priviđenje sistematske propagande.

ZAKLJUČAK

Svoje izlaganje završavam konstatacijom da se oktobarski rat iz 1973. godine smatra pobedom Egipta i Arapa. On predstavlja, takođe, prekretnicu u istoriji arapsko-izraelskog sukoba, i to u korist arapskih prava.

U poslednjem kvartalu ovog veka bila su četiri rata na ovom regionu; tri od njih počeo je Izrael sa agresivnim namerama i radi ekspanzije a četvrti su počeli Arapi za oslobođenje svojih teritorija, za povraćaj svojih prava i za postizanje mira i pravde.

Mi nastojimo da oslobodimo svoju zemlju i na to imamo pravo.

Mi želimo da povratimo prava palestinskog naroda — i to je opravdano!

Obezbeđenje tih prava, odnosno pravde, predstavlja sredstvo mira u ovom regionu.